

Saulius Šaltenis

Leonidas Jacinevičius

UGNIES MEDŽIOKLĖ SU VAROVAIS
(dvių dalių muziklo libretas)

1975

VEIKĖJAI

MONIKA

ROLANDAS

JULIUS

CHORAS

Pastaba:

1. Choras – ne mažesnis kaip 13-15 žmonių.
2. Visos dekoracijos, daiktai ir kiti atributai paliekami scenoje iki spektaklio pabaigos.
3. Spektaklio metu aktoriams scenoje rūkyti ir gerti draudžiama.

I dalis

1. */Tamsa scenoje. Pasirodo su kastuvais ir virvėm rankose, gedulinga procesija pereina scena ir meta kastuvus nuo rampos žemyn į žiūrovų salę./*

CHORAS.

Kodėl neužgeso saulė?
Kodėl nesugriuvo bokštai?
Kodėl nesusprogo dangus?
Juk mirė, mirė žmogus!..
Ir žemėm užpilė:
Varveklių skonį burnoj.
Vaikystės geltonus drugius
Šešėlius baugius
Nuo krosnyje traškančių malkų.
Pabėgti nespėjusios stirnas
Nuo tavo vilnonio megztuko
Ir meilės žodžius
Droviai tariančias lūpas, -
Visą šviesų ir tyrą pasaulį
Mieloj, dar mergaitiškoj tavo galvutėj.
Tai kodėl neužgeso saulė,
Tai kodėl nesugriuvo bokštai?
Kodėl nesusprogo dangus?..

/Choras išeina. Krėslė su aukštu atlošu sėdi Julius. Už jo nugaros scenos erdvėje kybo lyg besvorė vestuvinė suknelė./

JULIUS. Gal tu numirei, Monika?... Nieks nepasikeitė: lietus tebečaižo bažnyčios bokštą, žvelgia ir žvelgia lentpjūvės pjūkiai, tik neištirpo širdis belaukiant tavęs. Štai tu lipi laiptais. Bet kodėl tokie svetimi tavo žingsniai?..

Mano meilė!
Kaip degantis tankas
Užtrenktais liukais
Per naktį
Tuštumą,
Nebūtį,
Lekia
Į užgesusių tavo akių šviesą!

Degantis tanke!
Degantis tanke!

Kur tu leki,
Lyg žvėris išprotėjęs?
Išbluks šitos akys
Senų atminimų
Skliaute,

Ir tankas sustos!
Ir tankas sustos!

Apanglėjęs...

/Lydimas choro, pasirodo ROLANDAS su laidotuvių vainiku, lėtai prisiartina prie Juliaus, nusimauna pirštinę ir ištiesia jam ranką. Julius užšoka ant kėdės./

JULIUS. Sveiki atvykę!.. Labas! (*kietai suspaudžia Rolando pirštus*). Kokia šlykšti ištežusi ranka... O mūsų letenos žemėtos!

(*Rolandas ištraukia ranką, mankština pirštus*)

ROLANDAS. (*Chorui*) Nesugeba žmogus valdytis...

JULIUS. Ima pešioti vainiką, glamžo, uostinėja lapelius, trina juos tarp pirštų, pučia nuo delno... Koks nuostabus vainikas!... laurų lapai!... Kaip jis. Vagies ir nugalėtojo vainikas!

/Julius nusviedžia vainiką ant žemės. Choro dalyviai pakelia jį ir iškilmingai užkabina Rolandui./

ROLANDAS. Gal būt, ir man vaidinti hamletišką pamišimą?... Daužyti galvą į grindis, vaitoti, rautis plaukus?!.. Isterikų gentis! Dantų sukąst nemoka...

JULIUS. Mes irgi skaitėme Šekspyra... gulėjom lovoj... raudonas švietė abažūras... paskui jinai prispaudė mano galvą prie krutinės ir sušnabždėjo: mielas, vargšas prince!

ROLANDAS. Dalinsimės prisiminimais? (*Pakelia nuo grindų arbatinuką*). Aš pasiimsiu šitą daiktą... Ir ne vien tik šitą!...

/Julius išplėšia arbatinuką iš Rolando, trypia jį kojomis, lamdo, bando perplėšt, bet persirėžia ranką ir trenkia jį žemėn./

ROLANDAS. (*Juokiasi*) Aštrus metalas?...

/Julius dantimis užveržia nosinę delną/

JULIUS. Gyvenimas tau paslaugus kaip kekšė... Taip, taip, tokie kaip tu be galo reikalingi: lengvai parduoda, perka, myli, kažką nuo debesų nutraukia žemėn, apmėto mėšlu, įstumia į duobę. Paskui pasako: bukim realistai! O jeigu ne, teks dar vienam stuburkaulį įlaužti... (*prieina prie Rolando*). Žinau, ko atėjai! Nėra čia nieko tavo!...

(Skubiai dviem lentom kryžmai užkala Monikos vestuvinę suknelę. Rolandas įsitaiso krėsle su arbatinuku rankose.)

ROLANDAS. Naivuoli šventas!... Stvarstais už daiktų, bandydamas pagauti Monikos šešėlį (*tyliai juokiasi*). Bet Monikos čia niekuomet nebuvo...

CHORAS.

Kokie žodingi žmonės!
Žodžius per dieną žarsto
Saujom lyg pūkus
Iš pradraskytų priegalvių ar duknų
Ir pūkuose paskęsta
Ir principai ir tiesos.
Tiktai palieka
Metalinio rublio žvangesys **2k**
Ir nuogi faktai!
O kur žmogus?
Nebėr žmogaus.
Nebėr žmogaus,
Ir nieks atgal negrižta ...
O žodžiai,
Bejėgiai vargšai žodžiai
Išvežami kas vakarą
Juodai dažyta mašina...
Nebėr žmogaus! **2k**
Nespėjome paklaust:
Gal tu likai gyvenimui skolingas?
O gal gyvenimas tavęs nebuvo vertas?!

2. /Ant medinės konstrukcijos, primenančios pastolius, pasirodo Monika ir lėtai leidžiasi žemyn./

MONIKA.

Aš sapnavau Rolandą,
Bet jo paties aš nemačiau...
Jis buvo upė,
Kuria plaukiau,
Jis buvo debesys
Ir šiltas vėjas,
Ir senas miesto grindinys...
Man baisiai buvo gera –
Todėl gal ir verkiau?

Kada tave matau,
Man daros neramu,
Kad jau stipriau mylėti neįstengiau,
Kad man pritrūks jėgų,
Mylėt labiau,
Nei vakar arba šiandien.
Bet ar yra tokia riba.
Kurią pasiekę
Mes kristumėm žemyn
Lyg du nuilbę paukščiai?

/Prožektoriai apšviečia pastolius, ant kurių užbėga Rolandas. Apsidairęs iš – skleidžia didelį juodą lietsargį ir šoka žemyn. Įkandin pasirodo choras – vieni švilpia, susikišę pirštus į burną, kiti grūmoja kumščiais ir mėto Rolando daiktus: knygas, žadintuvą, pagalvę, liniuotę ir pan./

ROLANDAS. Kiaulėnai, buožės nelaimingi! Negausite nė surūdijusio skatiko už savo karvelidę, pašvinkusią taukais ir blakėm!

/Kažkas iš choro sviedžia į Rolandą nikeliuotą arbatinuką./

ROLANDAS. *(Užkabindamas jį ant lietsargio rankenos)*. Tokio neturėjau... Bet ačiū, ačiū!... Mieloji šeiminkė, gal sviestumėte į mane ir savo piniginę, prikimštą banknotų!

/Rolandas šokinėja, plasnoja rankomis kaip paukštis ir prišokuoja prie Monikos./

ROLANDAS. Koks aš laimingas, Monika!... Jie išmetė... jie išmetė mane iš savo urvo... kai išverčiau lyg pirštine jų buožiuoką sieliūkštę... Akis atvėriau!

MONIKA. *(Juokiasi)*. Tu nuostabus, Rolandai... bet kur dabar gyvensi?

ROLANDAS. Ak, Monika, aš išlėkiau tarsi balandis... Skridau ir vartaliojau virš miesto! Su lietsargiu numušinėjau kepures – visi patenkinti šypsojosi! Paskui apsimečiau lietum ir laisčiau iš arbatinuko... O tu stovėjai katedros papėdėj – visai mažytė, lyg degtukas... *(ištiesia Monikai arbatinuką)*. Man nieko tau negaila, kai šitiek ... šitiek laisvės! Drybsosiu sau prie upės kaip karalius, apsivožęs valtį... Cha, cha, o jie pilvais atšliauš, maldaus, kad grįžčiau!

MONIKA. Bet tu nepasiduok, Rolandai... Rytais atnešiu valgyt, pabelsiu atsargiai į valtį dugną, sakydama: Karaliau, kelkis! *(pauzė)* o gal... priimtum ir mane?

ROLANDAS. Tave?... Reik pagalvot... Tiek to, sutilpsim dviese *(Juokiasi)*. Juk tu tokia mažytė... kaip degtukas...

MONIKA. Aš tik... degtukas? Nereik man tavo valčių *(gražina arbatinuką)*. Arbatą pats galėsi išsivirti.

ROLANDAS.

Kaip mažas,
Kaip mažas
Paukščiukas
Vaikštai po širdį –
Atrodo: tuoj jį sustos...
Kaip medis laimingas
Klausosi apmiręs
Tavo giesmės –
Stiprus ir galingas –
Nes vaikšto po širdį,
Mano mažas paukščiukas...

/Monika priglusta prie Rolando, šviesa prigęsta. Choras įstumia į sceną prašmatnią, baltai dažytą lovą su barokiniais raižiniais ir gėlių girliandomis, purena pagalves, uosto gėles ir žvilgčioja į juos. Rolandas numeta ant lovos lietsargį, užkabina ant rėmo arbatinuką. Susirenka choras ir su popierinėm gėlėm rankose ir užstoja klūpančius ant lovos suglaustais pečiais Rolandą ir Moniką. Šviesa palaipsniui gęsta, girgėti per mikrofoną tiktai Monikos ir Rolando šnabždesys./

ROLANDAS. Čia mano valtį... Nuostabi, ar ne?

MONIKA. Pro kiaurą dugną netgi žvaigždės šviečia...

ROLANDAS. Gal lietsargiu užkimšt?...

MONIKA. Nereikia... Taip gražiau *(pauzė)* Rolandui?

ROLANDAS. Ką?

MONIKA. Tai mes dabar... turėsime mylėtis?

ROLANDAS. Turėsime?... Tikriausiai... Tu bijai?

MONIKA. Ne... nė trupučio... Rolandai, ar nėra čia skruzdėlių?

ROLANDAS. Įkando?

MONIKA. Man pasirodė, jog prie pat ausies... kažkas per žolę nutapeno...

ROLANDAS. Tai smulkmena... Svarbiausia – nėra gyvačių!...

(abu tyliai prunkščia)

MONIKA. Tu nori, kad aš nusirengčiau?...

ROLANDAS. Ne, ne, jokių būdu... Sušalsi.

MONIKA. O man visai nešalta!...

ROLANDAS. Aš, Monika, matai... aš nelabai dar moku...

MONIKA. Tikrai? O man tada iš kur išmokyti?... Oi, viešpatie, akmuo kažkoks į šoną duria...

ROLANDAS. Palauk, aš tuoj... Čia ne akmuo...

MONIKA. Tai mūsų mielas, nuostabus arbatinukas...

ROLANDAS. O tu nepyksi, Monika?...

MONIKA. Ne, niekad... Kaip gaila, kad anksčiau tavęs išvyt nesusiprato...

CHORAS.

Sakys kažkas:

Šatai dar viena ieva nupuolė

Visai be reikalo

Ir per anksti.

Jauni,

Todėl ir paskubėjo!

Salys:

Netipiška ir nebūdinga,

Amoralu,

Sveikatai pragaištinga!

Todėl skubiai gesinkime šviesas

Ir gerbkime menas tiesas:

Gandrai mums atneša vaikus.

3. /Geležinkelio stotis. Choras vaidina skubančius, besiblaškančius keleivius. Iš užkimusio, traškančio garsiakalbio girdėti pranešimų nuotrupos: Vyksta įsodinimas ir išsodinimas... Pasiklydo vaikas, pasiklydo vaikas... Žymės: iškritęs priekinis dantukas... iš trečio kelio rusvi plaukai... ginkluotas vaikišku šautuvu... Dalis choro išsitraukia iš lagaminų rašomąsias mašinėles, magnetofonus, tvarko laidus. Avanscenoj pasirodo Julius kareiviškais drabužiais. Vienas iš choro dalyvių paduoda jam telefono ragelį./

CHORAS. Štai kareivis išblizgintais batais ir spindinčiais ant krūtinės ženkliukais laukia kažko jau antra para. Ir širdis jo tuščia, kaip stoties laukiamoji salė. Ir kelia kareivis iš miego leitenantą, su kuriuo jau visiems laikams atsisveikinta, ir šaukia nerimastingai: LEITENANTE... LEITENANTE...

/Kitame scenos kampe ant pakylės pasirodo mieguistas Leitenantas su pižama, siausdamasis į karišką mundurą/

Ir jį išgirsta leitenantas už tūkstančio kilometrų. KAS ATSITIKO? – rėkia išsitarščiaavęs, ir jo balsas visai nepažįstamas. NIEKO – murma kareivis, – KAIP MANO TANKAS LAIKOSI? „KOKS TANKAS? – nesusigauo leitenantas – TAVIŠKIS? PUIKIAI, TIK VOŽTUVAI IŠKLERO... TAI KAS ATSITIKO, JOLKI ZELIONY, KAD SKAMBINI NAKTĮ?“ „NIEKO, – sako kareivis, – PAS MUS DAR DIENA... VAIKAS KAŽKOKS PASIKLYDO...“ „JULIAU, – šaukia leitenantas – JEI KOKIA GYVETĖ CIVILINĖ NEDUOTŲ GYVENTI, TAI ŽINOK, KAD MES...“ Bet telefonas pašėlusiai traška. Kareivis nusibraukia prakaitą ir kabina ragelį.

Pasirodo Monika, nešina arbatinuku, ir sėdasi prie mažo stalelio. Julius ilgai žiūri į ją.

JULIUS.

Nereikia maršų, šypsenų dirbtinių

Nualinančio sielą žodžių tvano –
Tik šilumos,
Tos nemeluotos ir kuklios,
Kuri nedrąsiai klaidžioja tarp mūsų.

Gyvenimas jau gniaužiasi spyruoklėn
Ir viskas taip rati –
Ištiestum, rodos, ranką,
Pajustum kažkieno patiklų petį:
Staiga suskiltų gatvės grindinys
Ir žydinti ieva išaugtų...

MONIKA. Kažką man sakėt?

JULIUS. Ne, niekadės nedrįsčiau... Jūs tokia tokią graži.

MONIKA. (*Juokiasi*). Jūs irgi...

JULIUS. (*Nušvitęs*). Tikrai? (*Purto galva*).

MONIKA. Taip, taip... Iš karto jus atpažinau: rusvi plaukai... iškritęs priekinis dantukas... ir dairotės lyg pasiklydęs...

/Su gėlėm rankose įleikia keletas mergaičių iš choro ir visos pakimba Juliui ant kaklo./

I-MA MERGAITĖ. Jis tikras dievas!

II-A MERGAITĖ. Jus baigėte filmuotis?

JULIUS. Baigiau... Bet čia ne aš... ne aš...

/Mergaitės nusivylusios atsiima gėlę ir išbėga iš scenos./

JULIUS. O būtų neblogai, jei per garsiakalbius manęs ieškotų...

/Įeina Rolandas./

BALSAS IŠ GARSIAKALBIO. Piliečiai! Naminius gyvulius bei sprogstamas medžiagas pervežti kategoriškai draudžiama...

/Rolandas karštligiškai rausiasi kišenėse, ištraukia konfeti patroną ir šauna į viršų. Spalvoti konfeti skrituliukai leidžiasi ant Monikos ir Rolando./

MONIKA. (*Apkabina Rolandą, bučiuoja*). Koksai tu mielas!..

ROLANDAS. (*Apžiūrinėja jos rankas*). Piršteliai tavo rašaluoti... Kodėl tu nerašai nauju plunksnakočiu, kurį padovanojau?

MONIKA. Neįpratau... Rašysiu.

ROLANDAS. O man patinka tavo rašaluoti pirštai,, Aš juos dažnai sapnuosiu.

MONIKA. O aš, tur būt, sapnuosiu šokoladą... (*Juokiasi*). Prisipažink, nepigiai tau kainavau?

ROLANDAS. (*Pasisuks į chorą*). Atneškit šokolado ir šampano!

/Vienas choristas persimeta baltą servetėlę per alkūnę, užsisega varlikę ir stato ant stalo butelį ir šokoladą./

CHORAS. Kodėl jiems atnešėt lietuvišką vaisiuką?

CHORISTAS. Atleiskite, ne toks turtingas mūsų rekvizitas... Šampanas išmauktas seniai... Tiek daug visokių švenčių teatre.

/Nuo choro atsiskiria mergaitė, apsirengusi taip pat kaip Monika, tik jos drabužiai žymiai iškilmingesni, darantys ją efemeriška būtybę. Plaukiančia eiseną ji prisiartina prie Juliaus staliuko. Julius lėtai pakyla nuo kėdės./

JULIUS. Štai mes ir susitikom...

MERGAITĖ. Ilgai ieškojom vienas kito... Juliau...

JULIUS. Taip, Monika... Bet aš dabar laimingas... Tokia tu būdavai net ir vaikystės sapnuose...

MERGAITĖ. Kada tu pirmą kart atspėjai... kad esu?

JULIUS. (*Sumišęs*). Kai trylika suėjo... O tu kada?

MERGAITĖ. Aš truputį vėliau... Nes tu keiteis daug kartų...

ROLANDAS. (*Monikai*)...tu visą laiką būdavai lengvutė... užsinešdavau ant rankų į ketvirtą aukštą, girdėdamas už nugaros šnypštimą: visai neturi gėdos paleistuviai.

MONIKA. Aš didžiavaus, kad tu stiprus!

ROLANDAS. Kodėl manęs tas dvi savaites vengei? O šianakt visą naktį prastypsojau po langais...

MONIKA. Aš irgi nemiegojau... Reikia juk atprasti.

JULIUS. Kokia graži tu šiandien... Velniškai tavęs... geidžiu...

MERGAITĖ. (*Vos girdimai*). Aš irgi...

/Jie nutyla, laikydami vienas kita už rankos./

JULIUS. Bijau tavęs paliesti... Tu tokia tyra...

MERGAITĖ. Tai šokim menuetą... Tikriausiai dar neužmiršai?

JULIUS. Aš prisiminsiu...

(Julius ir mergaitė šoka, iškilmingai linkčiodami viens kitam).

CHORAS. (*Vienas iš jų piktai užvožia storą kanceliarinę bylą, kitas pliaukšteri rimbu į stalą*). Skandalas!

MERGAITĖ. (*Krūpteli ir ima tolti nuo Juliaus*). Nenusiminki... Mes dar susitiksime...

/Julius grįžta prie savo staliuko./

CHORAS. (*Kreipiasi į Rolandą ir Moniką*). Kokius niekus ten vapaliojat? Juk Monika išvyksta porai metų... Mokytojaut į užkampį... Viena! Kur skundai suvedžiotos mylimosios? Kur ašaros ir priekaištai? Skubėkit! Jau traukinys atvyko į peroną...

/Rolandas atsipeikėja iš sustingimo, pakelia taure./

ROLANDAS. Išgerkim... Žvėriškai troškina!

MONIKA. Aš niekad kito nepamilsiu...

ROLANDAS. Tau nepavyko su manim. Laiku reikėjo skudurus sublokšt į krūvą, prasimanyt vaikų – ir stumtumėm dienas iki skyrybų...

MONIKA. Tu nesigrauzki, kad pasilieki... Mokytojaut kiekvienas gali! O tu toksai gabus... Vieninteliu iš viso kurso pasiūlė tokį puikų darbą... Brangusis, aš tikrai džiaugiuos... labai, labai... Aš net apžiūmbiau, kai sužinojau.

ROLANDAS. (*Šaukia*). Nutilk! Kaip visada tu nuolanki!.. Kodėl nepasakei man: kiaulė, – Judas!

/Choras trina rankas, suklūsta, sukrunta, ima braškinti rašomom mašinėlėm, įjungia mikrofonus./

CHORAS. Judas... Rolando draugas Judas, kažkur kažką pardavęs, pasikorė. Ne šiaip sau pašlemėkas – asmenybė buvo!

/Nusileidžia virvė su kilpa./

ROLANDAS. Ar supranti kas atsitiko?! Pažvelki į mane!

MONIKA.

Žvelgiu tenai,

Kur laukia ilgesys.

Vienatvė

Kaip bausmė už meilę.

Kas vakarą atversiu liūdesiui duris

Klausysiuos tolimo šunų lojimo.

Kaip paprastai... ramiai

Mes pasmerkiam save

Beprasmiškam išsiskyrimui!

Ir niekas negražins dienų,

Kada galvojom būtu dviese.

Sakau: sudie,

Nereikia pažadų,

Nereikia guosti...

Sudie,

Sudie dar kartą...

/Monika pravirksta./

CHORAS. (*Atsistodamas*). Judas!.. Judas!.. Judas!..

ROLANDAS. (*Įsitveria rankom į kilpą*). Aš nieko ir nesiruošiu parduoti! Supraskite, aš dar negyvenau ir nežinau, ką duot galiu kitam! Gyvenimas per trumpas, dorovingi ponai, kad klyst galėčiau... Aš atsakingas ir už

ją, romanų prisiskaičiusią kvailutę... Norėtusi paimti gerą šaukštą, paskambinti į jūsų kietas galvas ir paklausti, ką tos galvos mąsto!.. Kodėl butis nužudė paukštį?.. Ką manote apie skyrybas ir vaikus?.. Ak, sakot, kaip visi!.. O aš nenoriu, kaip visi... Ar girdite? (*Staiga atsisuka į Julijų*). O tu ko spoksai? Neturi išgerti? Gal kiaulės nematei? Galiu ir pakriuksėti!

/Rolandas įkiša galvą į kilpą ir sukriuksi pasityčiodamas. Julius žengia prie jo ir smogia per veidą. Rolandas suklumpa, Monika išgąstingai aikteli./

JULIUS. Neverkite dėl tokio mėšlo...

CHORAS. Nejaugi nutylėsite, Rolandai? Ko dairotės aplinkui? Gal kviesitės draugų?

/Keturi choristai nusivelka švarkus, kabina ant kėdžių atkalčių ir apsupa Julijų, kuris susmunka ant grindų, o jie išmeta į orą jo lagaminėlį, apardo ir trypia jį kojom. Julius krūpčioja nuo kiekvieno smūgio š lagaminėlį./

MONIKA. Ką darot, žvėrys!.. Negyvai užmušit... (*Įsiveržia į jų tarpą*).

ROLANDAS. (*Traukia ją už rankos*). Nekreipki dėmesio... Į traukinį vėluoji... Menkutis incidentas!...

MONIKA. Neliesk manęs... man tavo rankos baisios!

ROLANDAS. Ak, Monika, koksai bjaurus išsiskyrimas.

/Išbėga iš scenos, keturi choristai grįžta į savo vietas. Julius sėdi ant grindų, susiėmęs vieną ranką ir bando šypotis. Monika kelia jį ir šluosto nosine jo veidą./

MONIKA. Ko šypotės, lyg idiotas? Kaip nekenčiu dabar to jūsų kvailo veido...

JULIUS. Jūs verkėte... O niekšams reikia tvoti.

MONIKA. Ko lendat į kitų gyvenimą su savo varganu protu...

JULIUS. Tegu ir varganu, tačiau ranka neklydo.

MONIKA. Kodėl ji taip keistai nusvirus?

JULIUS. Išsilaižysiu...

MONIKA. (*Skubiai žvilgteli į laikrodį*). Beliko keletas minučių... Aš einu... Ko jūs čia sėdit? Drožkit namo!

JULIUS. Aš neturiu namų, o jūs negaiškite.

MONIKA. (*Beviltiškai*). Ir ką daryti su jumis?

JULIUS. (*Sukandęs dantis*). Palikite mane. (*Sėdasi ant lagaminėlio, skausmingai susiima už rankos ir nusigręžia į šoną*). Labai prašau!.. Atstokit!

/Monika neryžtingai eina iš scenos, bejėgiškai apsidairo, paskui tekina sugrįžta ir bando pakelti Julijų./

MONIKA. O viešpatie, koksai sunkus... Ir kuo jus armijoje maitina... (*Paima jo lagaminėlį ir veda jį iš scenos*). Greičiau, jei galite... koks kerėpla...

/Choras tuo metu triukšmingai tvarko savo inventorių, rąžosi, žiovauja, išsipila į avansceną./

CHORAS.

Girdėjom,

Kažkokį jaunuolį nudūrė!

Lyg ir papjovė kažką

Dėl merginos.

O kraujo, o kraujo

Prie išvietės durų!..

Kas žino, kas žino,

Ar išgyvens jis...

Kaip? Kaip?

2k.

Sakote, nieko nebuvo?! **2k.**

Kaip, kaip, kaip, kaip

O gaila, gaila, gaila

Ir kraujas netiško ant sienų?..

O gaila...

Tai ką gi parvešim lauktuvių,

Jeigu šiurpaus nepamatė per dieną?

4. */Monikos kambarys provincijoje. Širmos skiria Monikos lovą ir Juliaus čiužinį, patiestą ant grindų. Ant širmos Juliaus kareiviška palaidinė, čiužinio kojūgaly stovi kareiviški batai. Monika guli kniūpsčia ant lovos, pro šiaudelį pučia muilo burbulus, gauda juos ranka. Choras, įsitaisęs tuščiąme plote tarp širmų, lošia kortom. Julius sėdi ant čiužinio, atsargiai daužo plaktuku gipsą ant rankos ir brūžina jį peiliu. Monika klausosi./*

MONIKA. Beproti, ką išdarinėji?

JULIUS. Trukdau tau ruošti pamokoms?

MONIKA. Neleidi susikaupti...

JULIUS. Nedaug beliko... greit baigsiu...

/Vėl kaukši plaktuku. Monika pašoka nuo lovos ir sviedžia į jį pagalvę./

JULIUS. Palauk, tuojau aš nusimesiu gipsą... Baisus bus invalido kerštas!

CHORAS. *(Rodo nykščiu į Juliaus pusę).* Jis vėl neėdė visą dieną – nenori brangiai Monikai kainuoti!

MONIKA. Koks didelis ir kvailas vaikas!.. Šiandieną vėl nevalgęs sėdi... Palik ramybę ranką!..

JULIUS. Kada žmogus nedirbi – neišalksti.

CHORAS. *(Kikena).* Ateitumėt verčiau pas mus palošti preferanso... O jūs kažką, brangieji, širmom dangstot... Nuo ko gi norit pasislėpti? !

/Choras praduria pirštais – kiti plunksnakočiais – širmose skylutes ir pasilenkę stebi, kas už jų dedasi. Juliiui pagaliau pavyksta nusiimti gipsą nuo rankos, trenkia jį į grindis./

MONIKA. Jau nusigrauzėi savo gipsą?

JULIUS. Atrodo neblogai sugįjo.

/Pačiumpa pagalvę ir sviedžia į Monikos pusę, paskui jie abu išleikia į avansceną, kvatodami pliekiasi pagalvėm. Choras taip pat siaučia: šokinėja per lovą, griaua širmas, galynėjasi ir pan./

MONIKA. Oho! Kaip įsisiautėjo veršelis!

JULIUS. Veršelis!.. Aš tigras, išsilaisvinęs iš gipso!

MONIKA. Žolėdis tigras! Dūsauja ir stena ant savo čiužinio kampe... o akys mėlynos ir drungnos...

/Julius nutveria ją už rankos, ir abu netyčia pargriūna./

MONIKA. Pakaks... Linksmi gyvename, ar ne?

JULIUS. Tikriausiai aš nemoku žaisti...

MONIKA. *(Atsikelia, ilgai žiuri nustebusi į Juliu).* Iš kur tu čia?.. Ir kas toksai esi?

JULIUS.

Kažin kada vaikų namuos
Sirgau skarlatina, o gal tymais
Gulėjau izoliatorijų prie lango,
O baltos sienos ir dangus –
Pastilėm mėtinėm kvepėjo...
Kodėl manęs nepalikai,
Kada mane apkūlė,
Ir į vaikystės šalį gražinai?
Buvau pašėlusiai laimingas,
Kai vaidinai mane vardu
Ir klausdavai,
Ar man neskauda?
Kada alsavimu,
Drabužio krašteliu
Mane paliesdavai netyčia...
Ir aš bijojau pagalvot,
Kad vėl reikės pasveikti.

MONIKA. Reikės pasveikt, vaikuti,,,

JULIUS. Geriau padvėst...

MONIKA. Aš priglaudžiau tave prikulta... o paklausytum, ką miestelis šneka!..

JULIUS. Gal negerai, kai net nesusirašę, kartu gyvena moteris ir vyras... Aš stengiaus kuo mažiau užimti vietas...
Bet mes juk... galim susituokti.

MONIKA. Mes!

JULIUS. Aš dirbsiu kaip padūkęs... Galėsime nusipirkti šaldytuvą... pavasarį parsivarysiu motociklą... Lakstysim po miškus, prie ežerų nušvilpsim, išmokysiu pagauti rankom žuvį, paukščius iš balso atpažinti, sukurti laužą per smarkiausią liūtį... Miegotumėm po atviru dangum... (*Pauzė*). Ir jei reikėtų, aš atiduočiau visą savo kraują...

MONIKA. Ateik arčiau... Nepuoselėk kvailų vilčių... Aš laikiu kūdikio nuo jo...

JULIUS. Tau vienai bus sunku auginti.

MONIKA. Jis atvažiuos! Aš juo šventai tikiu. Kiekvieną dieną vis girdžiu jo balsą... Matau jo mielą ir išdidų veidą... O rytą nubundu – kažkokios kvailos širmos, šnarpštimas svetimo žmogaus... Nesusigaudau: kas čia – kareivinės? O gal užsnūdau vagone... Absurdas!

JULIUS. O aš, kvailys, galvojau: būsiu reikalingas. Kaip daiktas iš pradžių... kaip... kibiras, praustuvė...

MONIKA. Pyksti, kad aš nepamilau tavęs?

JULIUS. Labanakt Monika... Tu man buvai labai gera...

/Choras rankioja Juliaus daiktus, tvarkingai vynioja čiužinį, sulanksto širmą, įbruka jam kareivišką lagaminėlį. Vieni tapšnoja jį per pečius, kiti skėsčioja rankom./

MONIKA. Labanakt, Juliau...

/Choras įkiša Juliiui po pažastim gipsinę rankos išnarą, mojuoja įkandin./

CHORAS.

Labanakt, labanakt...

Vos patiki rojum,

Jau reik išeit, jau reikia **2k**

Labanakt, labanakt...

O rojus toks mažas

Lyg baltas gipsinis namelis... Toks aklas

Labanakt, labanakt...

Skriaudų neskaičiuosim po gatvės žibintais,

O liūdesį savo

Lyg rasą nuo stiklo nuo stiklo nubrauksim...

Labanakt, labanakt...

5. /Tas pats Monikos kambarys provincijoje. Monika sėdi ant lovos basa, naktiniais marškiniais. Choras su karučiais ristele įveža Rolandą su gėlėmis ir šampanu glėbyje ir išverčia jį prie Monikos kojų./

ROLANDAS. (*Klūpodamas*). Pasauly esam vieni du!

MONIKA. (*Pašoka*). Čia tu, Rolandai?.. tu tikrai esi?..

/Rolandas apkabina jos kojas, prisiglaudžia veidu tarytum sūnus paklydėlis. Monika atsargiai glosto jo plaukus.

ROLANDAS. Tai tu manęs nepamiršai?

MONIKA. (*Tyliai nusijuokia*). Lydėdavai mane miestelio gatvėm kaip šešėlis, o vakarais, taisydama vaikų klaidas, – staiga pajusdavau, kad tu čia pat... prie durų stovi tyliai tyliai...

ROLANDAS. O Monika, aš noriu melstis tau... Pasaulis toks švarus, kai tu šalia...

MONIKA. Man reikėjo truputį palaukt... visai nedaug, tiesa? Ar tu ilgam? Na, pasakyk, vis tiek tavęs aš neišleisiu... Paslėpsiu drabužius, duris užskleisiu.

CHORAS. (*Nusivylusiai*). Cha, cha... Tai štai kokia nuvalkiota baigtis! Šampanas, gėlės... lova. (*Rodo vienas į kitą pirštais ir pasityčiodami kartoja*). Šampanas... gėlės... lova

ROLANDAS. Kaip čia ramu ir gera... Įgriso tas pašėlęs tempas: skubi, leki, atrodo, vis nespėji... o vakare atsiguli į lovą, o kojos vis kažkur dar skuba...

MONIKA. Tu pavargai?.. (*Glosto veidą*). Pabalęs ir sulysęs...

ROLANDAS. O, ne... Man sekasi puikusiai... Ne keista, pataikauja man visi, o aš lengva ranka žarstau idėjas. Daraus laboratorijos dievu... Kad tu žinotumei, kiek reikalų rytoj!

MONIKA. (*Apstulbusi*). Rytoj?

ROLANDAS. Na, taip, rytoj į darbą... Ir tau, ir man...

/Rolandas nusimeta švarką, timplėli petnešas, prasisega apykaklę ir ruošiasi atkimšt šampaną. Monika sustabdo jį rankos mostu./

MONIKA. Nereikia... Kur skubi?

ROLANDAS. *(Suiržęs)*. Tu vis tokia pati... Tau viską arba nieko! Juk meilė neprivalo slėgti, kaip pareiga ar ... nuobodi tarnyba... Yra akimirkos džiaugsmingos: susitinki, išsiskiri, ilgiesi... Aš negaliu pakęst, kad meilę srebja, lyg riebius barščius. Nebūkime provincialais!

CHORAS. *(Šaukia)*. Monika!.. Monika!.. Monika!..

/Paskui išskleidžia laikraščius ir liūdnokais, nuobodžiais balsais dainuoja populiarius lietuviškus šlagerius, kaip pvz., „Drugys drugelį pievoj gaudo“, „Jis myli, bet tyli“ ir pan./

MONIKA. Tu atvažiuosi vėl, kai viskas nusibos... Gal syki per metus, o gal dažniau... O aš, tyli ir nuolanki, vis lauksiu lyg didžiausios labdarybės...

ROLANDAS. *(Karščiuodamasis)*. Ar ne gana, kad mylime viens kitą? Juk aš myliu... myliu... Gal tu norėtum įkinkyti meilę į nuobodžios buities vežimą?

MONIKA. Koks tu išminčius...

ROLANDAS. Pakeiskim temą. Veltui gaištam laiką. *(Bando ją apkabinti)*.

MONIKA. Važiuk atgal Rolandai...

/Choras susilanksto laikraščius./

ROLANDAS. Tu... išvarai mane?!

MONIKA. Geriau galvosiu, kad tavęs nebuvo...

Ką man daryt,
Jei rankos pačios
Tave priglausti tiesias...
Kodėl, tave taip skaudžiai myliu
Ir niekaip negaliu nutolti?
Kaip man užmušti savo meilę,
Kuri tik sielvartą suteikia?
Kodėl, kodėl
Tave taip myliu?

ROLANDAS. Koks išdidumas!.. Visai ne ta buvai po valtim... Lenkiuosi iki žemės jūsų principams... madam! Aš pasiduodu, šita naktis bus mūsų sutuoktuvės... Štai gėlės *(įbraukia Monikai gėles ir suspaudžia ją už alkūnės)*. Nesivaržyk, drąsiau... Šitie naktiniai marškiniai – ar ne puiki vestuvinė suknelė... O iš šampano sidabruko padarysiu žiedus... Pirmyn į laimę!

/Rolandas veda Moniką ratu aplink sceną, vis spartindamas žingsnį./

ROLANDAS. Prie vartų laukia karieta! *(Ištraukia iš karučių ilgą rimbą ir tvoja per grindis)*. Skubėk, mažytė... Kodėl tau pinas kojos?... Ak, stinga kvapo? !

/Beveik vikte velka Moniką ratu. Choras nori ją atplėšti nuo Rolando, bet jis išvaiko juos švilpiančiais rimbo smūgiais./

MONIKA. Paleisk mane!..

ROLANDAS. Juk tu pati norėjai!.. Pasirašysime pirkimo-pardavimo aktą!.. Pagros vargonai... Tik tu nespėsi niekad su manim, tursensi iš paskos paknopstom, verkšlendama, kad aš beširdis.

/Monika ištrūksta iš Rolando rankos./

MONIKA. Nustok tampyt mane... Aš laikiu vaiko!

/Rolandas suglumęs žiūri į ją. Prie durų šviesos rate – Julius./

ROLANDAS. *(Dirbtinai juokiasi)*. Pasenęs triukas!

/Staiga jis pastebi Juliu./

MONIKA. Iš kur tu čia... Palik mus vienus...

JULIUS. Ėjau pro šalį... Žiūriu, kažkas lyg šoka apšviestam lange... Lyg ir pažįstami veidai... Galvoju, reik grąžint skolelę ir atsisteist už nuomą tuo pačiu.

ROLANDAS. *(Monikai)*. Čia tas kareivis iš stoties?... Jis tau skolingas?

JULIUS. (*Rolandui*). Skolingas tamstai už kai ką... (*Deda pinigų Monikai ant kelių*). Čia pinigai už nuomą...
Tinkuotojų brigadoje gerai uždirba vyrai...

MONIKA. (*Su karteliu*). Ačiū, Juliau...

ROLANDAS. Tas tipas čia gyvena?

MONIKA. (*Šaukia*). O ką – gyveno! – Ir ne vieną dieną! Po to, kai tu jį sumušeit stotyt!

JULIUS. Ranka sugijoj... Tamsta nieko prieš, jeigu į vietinę stotelę palydėsiu?

/Choras atitveria Julijų nuo Rolando./

ROLANDAS. (*Monikai*). Sakei, kad vaiko lauki. Nuo kurio?

MONIKA. Drįsti dar klaust?

/Julius grumiasi su choru, laikančiu jį už rankų./

JULIUS. Mano!.. Girdi, galvijau... Mano vaikas! Mano!

ROLANDAS. Tas bernas nemieluoja?

MONIKA. Eik lauk!

ROLANDAS. Tu kekšė!.. Paprasčiausia kekšė! Dabar aš suprantu, kodėl taip noriai palindai po valtim!

/Sugrebia pinigų nuo Monikos kelių ir šeria jais per veidą. Išbėga iš scenos. Julius ištrūksta iš Choro ir šoka iš paskos. Choras pasišalina./

MONIKA. Juliau!.. (*Julius nenorom sustoja*). Tu nori būti panašus į jį?

JULIUS. Tai kuo... tai kuo man būti? (*Monika tyli*).

Tikriausiai, vėl dabar sakai:

„Iš kokio medžio nukritai,

Jeit atskiri tik dvi spalvas”...

Sakai: „Nėra aiškių ribų

Tarp juodo ir tarp balto...”

Bet ką darysi –

Vilką vadinu vilku,

O jeigu kiaulę sutinku,

Sakau jai: labas, kiaulė!

Štai šitaip gyvenu

Tarp juodo ir tarp balto...

MONIKA. Kodėl tu pasakei, kad vaikas tavo?..

U Ž D A N G A

II dalis

6. /Užsidega šviesa. Žiūrovų salėje pasirodo choro procesija. Jie eina link scenos, prekyje ant ilgų karčių iškėlę jaunavedžių šventinius drabužius: milžinišką ir puošnią baltą suknelę su besiplaikstančiu „veliumu“, ir juodą kaip anglis, dar didesnę fraką su didžiule raudono šilko gėle atlape. Procesija užkopia ant scenos, ir išsirikiuoja veidu į žiūrovų salę. Pasigirsta Mendelsono vestuvinis maršas. Tarp žiūrovų kėdžių baltu, spalvotais, kaspinais išpuoštu dviračiu važiuoja Julius, pasisodinęs Moniką ant rėmo. Jie vilki įprastiniais drabužiais. Užvažiavę ant scenos, jie nulipa nuo dviračio ir atsistoja kiekvienas savo milžiniškų drabužių fone./

BALSAS IŠ GARSIAKALBIO. Žiūrovus prašom atsistot! Drauge Monika! Ar sutinkate tapti Juliaus žmona?

MONIKA. Taip...

BALSAS IŠ GARSIAKALBIO. Draugas Juliau! Ar sutinkate būti Monikos vyrų?

JULIUS. Sutinku...

BALSAS IŠ GARSIAKALBIO. (Autentiškas CBAĮ atstovo tekstas).

CHORAS.

Atributai tie patys!

Provincijoj lyja!

Smailas bokštas bažnyčios

Ožkos, košiamos vėjo,

Mokyklos futbolo vartuose.

Kultūros namuos vyksta masinės priemonės, šokiai! 4k

Aikštė – jau pernai išasfaltavo!

Provincija radosi nebe provincija!

Tik svarbu, kad žmonės galvotų ne periferiškai!

Langus su žydra užuolaida.

Kaip dangaus gabalėlis

Ar gražiai apčiulpta, permatoma karamelė.

Visur kažkas įdomaus!

Gal ten Monika jūsų vaikų rašomuosius taiso?

Tad pirmyn, gyvenime, nenuilstantis kuine!

Sužvarbus mergaitė (Gal Monika?) dairo į plentą.

Laukia kažko. Gal stebuklo?

Kūdikio laukia, kaip šneka miestely.

Vaiką, tikriausiai, iščiose savi augina.

Kiek jų, sužvarbusių, šimtmečiais laukė!

Tad pirmyn! Vežike, plėk botagu per akis,

Jeigu gyvenimą mes

Vien saldų ir rožinį matom!

MONIKA.

Aš myliu dar.

Girdi?

Bet viską pamiršau...

O, tu toli...

Tarp mūsų lietus,

Saldainių popierėliai ant šaligatvių.

O klasėn šįryt atnešė vaikai

Negyvą paukštį.

Koks tuščias tarpas,

Kol aš kartoju dar...

Girdi?

Ne, tu labai labai toli,

Ir šiandien tavo kambarį tikriausiai tuščia.

Negyvus daiktus juokini,

O gal tavęs nėra iš viso?

Tu negalvok, aš jau seniai rami –

Kaip greitai viską, viską pamiršau.

Tiktai kartoju sau

Viena:

Aš myliu dar...

Dar tebemyliu...

/Ant pastolių matome chorą mėlynais kombinezonais ir Juliu. Jie ritmiškai juda, šoka, imituodami darbo procesą./

JULIUS.

Kregždutės, kregždutės
Dangaus gyvos žirklės...
Atkirpkit ir man
Gabalėlį dangaus!
Numeskite žemėn
Mėlyną burtą,
Kad laivas nudraskęs
Senus burių tvarsčius
Surastų mane.
Jau būsim arti,
Jau būsim nuogi,
Kaip upė ir krantas!
Bet vėl tu tirpsti
Lyg byrantis smėlis
tarp pirštų...
Kregždutės, kregždutės
Dangaus gyvos žirklės...
Atkirpkit ir man
Gabalėlį dangaus!

CHORAS.

Dienas kaip stingstantį betoną
Supilkime į realybės formą!
Nėr laiko dūsauti ir verkti
Dėl knygų sudžiovintos rožės
Arba nubirusios kalėdinės eglutės...

Skaičiuokit laiką!
Skaičiuokit laiką!
Ne buvusį –
O būsimą!
Iš kur jo pasiskolinsit paskui,
Sulindę į save moliuskai?!

/Šviesos keičiasi, pritemsta, iš garsiakalbio plaukia vibruojantis Rolando balsas: „Brangioji Monika. Šalta, tuščia ir nyku... Nusipirkau šunį, foksterjerų veislės... Cha, cha... Tik viena bėda, negaliu jo laiku pašerti... Dažnai būnu girtas. Ir apskritai, viskas lekia velniop... Nieko, susitaikiau. Geriu už tave, Monika, ir laikiu patogaus momento, kada galėsiu vienu mostu suvesti sąskaitas su savim... Daug sapnuoju... Atkartuju gražiausias mūsų akimirkas... Visados, visados tavo – Rolandas”.

MONIKA. Koks apsitrynęs vokas... Kam šitiek laiko kankiniais, nešiojai laišką su savim lyg geležį įkaitintą kišenėj... galėjai perskaityti seniai.

JULIUS. Tai ką... dabar darysi?

MONIKA. *(gūžteli pečiais)* Suplėšysiu... tikriausiai.

/Dryksteli laišką, sugniaužia saujoj ir meta žemėn./

JULIUS. Be abejo, važiuosi?

MONIKA. *(nusijuokia)*. Kur?

JULIUS. Ten pat...

MONIKA. Pas jį?... Pasiguosti? *(Purto galva)*. Juk tai seniai palaidoti dalykai...

JULIUS. Kaip nekenčiu seniai palaidotų dalykų!

/Garsus, žvelgiantis motociklo burzgimas. Julius dviračiu suka ratus apie Moniką, sėdinčią ant lovos su knyga rankose. Ji žiūri kažkur virš knygos, išmeigusi akis į erdvę. Julius sustoja, įsikabina ranka lovos atlošo./

JULIUS. Jau dvylika... Dar nemiegi?... O aš galėjau užsimušt. *(Monika tyli)* Žvėris, o ne motoras... Leki, ir vėjas smegenis švariai tau prapučia...

MONIKA. *(gūžteli pečiais)*. Įsimylėjai savo motociklą...

JULIUS. (*Nulipa nuo dviračio, palieka jį atremtą į lovą*). O ką daugiau mylėt?.. Juk motociklas – žmogui vienišam – geriausias draugas...

MONIKA. Labanakt, vienišas žmogau...

/Ima rengtis, Julius žiūri į Moniką, tada ji nususuka ir išjungia šviesą. Tamsu./

JULIUS. Atsiprašau... Negalima net pažiūrėti į tave...

MONIKA. (*ijungia šviesą, šmurkšteli po antklode*). Net nežinojau, kad esi smalsus... Žiūrėki, kiek patinka...

/Julius ima rengtis, išsitraukia čiužinį, išvynioja ir atsisėda ant jo turkiškai./

MONIKA. Tu visą laiką šitaip... ant grindų?

JULIUS. Taip stuburui sveikiau... Juk pripranti žmogus.

MONIKA. Žiūrėk, neperšalk...

JULIUS. O aš jau peršalęs... Ir tyliai gausiu plaučių uždegimą. Gerai miegok...

MONIKA. Labanaktis.

JULIUS. Pasižadėk, kad nesupyksi... Tu nemanyk, ne toks aš kvailas, kad imčiau pavydėti tam gorilai... Kaip atsitiko jums... tą pirmą kartą?

MONIKA. (*Pasikelia, žiūri į Julijų*). Kodėl tu šito klausai?

JULIUS. Nei šilta man, nei šalta... Aš irgi senas vilkas... Jis privertė tave, ar ne? Tu priešinais tikriausiai?

MONIKA. (*Piktai*). Ne, aš pati norėjau... Po valtim... labai romantiška... pro dugną netgi žvaigždės švietė... Pakaks? Ar dar ką nors išgirst norėtum?

JULIUS. Užtenka per akis... Gražu jums buvo... O man visai kitaip šlykšti ir susivėlusi... Galėjai ir manęs palaukt...

MONIKA. Aš laukiau, bet... Tau kieta ant grindų... Bent pagalvę paimtum.

/Julius prisistumia su čiužiniu prie jos lovos./

MONIKA. Nepyk, aš stengiuosi... Kol kas man truputį padėk (*šiauria Juliaus plaukus, šviesa palengva gęsta*). Pabūk kantrus...

CHORAS.

Karalius skyrė pasimatymą,
Padėdamas išpildyt mūsų norus.
Jis buvo puikiai nusiteikęs
Ir miesto aikštėj gėrė limonadą.
Gėrėjos burbuliukais bokale.
„Aš geras, aš padėt galiu“
„Padėt galiu“
Ir mes paprašėm nedrąsiai:
Kad žmonės padarytu artimais,
O mylinčius – laimingais.
„Rytoj ateikite, – pasakė –
Sutvarkysim –...
Galvojau,
Kad prašysite daugiau!“
O kitą dieną radom tuščia aikštę.
Karūnos žvangučius, ir dar
Stiklinę sagą.
Karaliaus nebėra,
Pasakė mums praeivis,
Juk karnavalas vakar baigės...

4k

8. */Rolando kambarys. Jis sėdi aukštai pakabintame hamake ir supasi./*

ROLANDAS. (*Kreipiasi į salę*). Iš kur nykštukų šitiek prisirinko?.. Visi nuobodūs ir vienodi tartum dantys burnoje... Vieni truputį pakirmiję, kiti sveiki ir gražūs... Bet, aišku, nesiskundžiate apetitu? Ir šypsotės kažko... Aha, užuodėt perspektyvą, sveikus plaučius ir jėgą! Jau bandot įsiteikti? Už prielankumą - ačiū!

O kas ten sako: chamas? Kas būsi toks? Įkast į kulną tykiai? Nepasieksi!.. Aš jums ne paliegęs poetas!
Materialines vertybes kuriu! Daiktai kaip triušiai turi veistis! Aišku?.. Ir jūs mane karalium patys renkat!

/Choras užmauna Rolandui ant galvos popierinę karūną./

CHORAS.

Jausmai – tai irgi sudėtingas ūkis!
Vidinis cenzorius privalo likt budrus.
Štai kartais noris žiebt kažkas į snukį
Arba išspjauti žodžius atsparius.

Todėl tiktai revizija,
Totalinė jausmų revizija
Priartins riebią laimės viziją
Ir giedrią, saulėtą senatvę.

ROLANDAS. Keliaukit po velnių! (*sviedžia į chorą karūną*). Aš noriu staugti iš vienatvės. O gal apversti viską aukštyn kojom? Neseikėti, nesvarstyti, kaip geriau... Tegu sakys: ištižote, Rolandai... O aš sau švilpausiu kaip vieversys...

/Prieina du choro dalyviai ir užriša jam marškinių rankoves. Jis ima garsiai kvatoti./

ROLANDAS.

Kiek ištiestų pagalbos rankų!
Jos kyšo iš kiekvieno kampo,
Net iš lubų,
Iš telefono
Ir taikosi nutverti už ausų,
Išpraust, išmuilint, sulaužyti,
Užvilkt ant pjedestalo aukšto,
Kad šviesčiau tarsi laimės žiburys
Raudonu nuo alkoholio snukiu...
Ir nieks neklausia: nori ar nenori!
Ropok aukštyn,
Ropok aukštyn...

/Hamakas pasisuka, ir Rolandas krenta ant grindų. Pakelia galvą, klausosi pažįstamo muzikinio motyvo ir scenos gilumoje išvysta Moniką su dideliais marliniais sparnais už nugaros, šokančia lyg sulėtintam filme./

ROLANDAS. Mirtie, kokia tu gailestinga, kam pasirodei Monikos pavidalu... Kodėl tu su tokiais gražiais sparnais? Gal tu mokykloj šokdavai drugelių šokių?.. O man tokių sparnelių nieks neprikabino, nes aš turėdavau vaidinti niekšus, banditus, poetų žudikus... Sakyt, tamsta mokytoja, už ką man tokias vaidmenis gyvenime vaidinti skiriat?.. Ak, Monika, kaip tai skaudu ir neteisinga! Prieik arčiau. Tik nusiimki sparnelius, nes negalėsiu apkabinti!..

MONIKA. O kur šuva, apie kurį rašei?

ROLANDAS. Surado kitą šeimnininką...

MONIKA. Kaip gaila... Atvažiavau paglostyti švelnaus jo kailio...

ROLANDAS. Jis leisdavosi glostomas tik šeimnininko... Atleisk, kad be kaklaryšio... Tuoj užsirišiu.

MONIKA. Labai jau užnešioti tavo marškiniai... Toks būdavai švarus berniukas! Duok... išskalbsiu.

ROLANDAS. Kodėl gi tu?.. Aš pats juos trinsiu, gremždamas nagais, kol taps balti...

MONIKA. Skutai...

ROLANDAS. Tegul!.. Pabūsiu nuogas!

MONIKA. Nebūsi... Niekuomet nebūsi.

ROLANDAS. O tu atsimeni, kaip skridavai virš medžių... Tylos! Leisk paklausyti... (*pasislenka prie Monikos pilvo, klausosi*) Girdžiu... kaip auga medis... kaip keista ir gražu! Tu vis tokia liekna, lanksti...

MONIKA. Dar tiktai spalvis...

ROLANDAS. Bet jau šaltoka (*gūžiasi*). Užklok mane sparnais!

/Monika nusiima sparnus, dengia jais Rolandą, tačiau jie nukrenta./

ROLANDAS. Taip nieko neišeis... Bet norisi sušilti... Geriau pažaiskime ką nors... nesudėtingą, nuraminantį žaidimą... Kažkur čia mėtosi loto, trik-trak, ropok aukštyn... (*blaškosi po sceną*). O gal tu moki šaudyti laivus?

MONIKA. Vaikai išmokė.

ROLANDAS. Susėsim vienas prieš kitą... Tik reikia popieriaus languoto ir pieštukų...

/Pasirodo choras su popieriaus lapais ir plunksnakočiais, susėda už Monikos ir Rolando į vieną liniją./

CHORAS. F! Šeši... tuščia, C- septyni! Vienas stiebas lūžo! H- devyni!.. Skęsta...

MONIKA.

Ramu

Tuščiuose griuvėsiuose

Išblėso, išblėso

Ugnis...

Vaikštau po mėnulio pelenus...

Ir vėjas užpučia nerimą

Kaip silpną žvakės liepsnelę.

Visai neskauda.

Visai neskauda.

Atrodo, gulėtų

Širdis ant senų skudurų...

Ir laikas išeiti.

Atmintis tartum

Baltas kvadratas,

Paveiksluką dulkėtą

Nuėmus nuo sienos.

ROLANDAS. Tu šypsaisi?.. Išklero mano nervai... Dabar nusiraminsiu – pranyks košmarai, baimė, netikrumas....

Pabūk, pabūk dar... gali net nekalbėti. Aš žaisiu, žaisiu, žaisiu ir užmigsiu...

/Šviesą prigesta./

CHORAS. *(pašnibždomis)*. H - penki! D - aštuoni!.. Skęsta!.. B - devyni!.. Tuščia.. G – du... tuščia... *(pauzė. Choras atsistoja)*. Jūra liko tuščia!

CHORAS.

Nusileidom į buitį

Žemiau vyzdžių linijos.

Surūdijusiom žirklių nusikerpam plaukus

Ir metam į ledinę upę.

Ir ant perdžiuvusio ledinio stalo

Dedam dvi lėkštes,

Du šaukštus

Ir du peilius.

Jau mes permetėm

Viens kitą kaip stiklą,

Kaip vandenį,

Kaip ugnį...

Tai kodėl tau

Skauda akis,

Tai kodėl tavo akys paraudo?..

Todėl pasakykite šiandien,

Šitais karščiuojančiais metais,

Ar jūs matote,

Ar jūs matote

laimę

Už dienų pakulinės

Drobulės?

9. /Scenoje Julius. Iš garsiakalbių girdėti šnabždesys, ironiškas kikenimas, minios klegėjimas, palaimingi atodūsiai, Rolando laiško nuotrupos. Iš įvairių scenos kampų prie Juliaus girdėti artinasi choras su didžiulėm, kažkuo primenančiom užgavėnių baidyklės, kaukėm, apspinta jį. Viena kaukė atnešė kareivišką Juliaus lagaminą, ir stato prie jo kojų. Pro bendrą klegesį girdėti atskiri kaukių balsai:

„Jis vis dar kažko tikisi...“

„Negi esi toks avinas?..“

„Geriau tyliai pranyktum!..“

„Nemyli ji tavęs!.. Nemyli...“

„Neištikima, cha, cha, neištikima..“

JULIUS. (šaukia). Šalin!

BALSAI.

Kam tau kankintis?

O gal jis Jėzus Kristus?

Nevykėlis! Mėmė!..

Kokios nuolankios ir kenčiančios akys!

Prisikalė prie kryžiaus... chi, chi...

/Kaukės veda Julijų prie sienos ir iškryžiuoja jo rankas./

JULIUS. Kai pamačiau tave stoty, kažkas nutrūko, tarytum būtų apsvirtę viduriai... Ir mintyse gyvenimui dėkojau, kai leido susitikti su tavim... Aš prie tavęs prisirišau kaip šuo. Tu niekad niekam blogo nedarysi. Ir nors visi tave purvais drabstytų, aš rėkčiau: Monika švari!.. Monika tyra!.. Monika teisinga!..

/Ant virvės nusileidžia automatas. Julius nutveria jį, ima šaudyti į kaukes, bet kaukės tyčiojasi iš jo. Pasirodo Monika, paima iš jo rankų automatą, kabina ant kėdės atlošo./

MONIKA. (apkabina Julijų). Tau nereikia daugiau kankintis... Jau sudegė ugnį prisiminimai, kaip supeliję, suplėkę fotografijų albumai... (Jie stovi apsikabinę; choras meta į krūvą savo kaukes, griozdiškus albumus, šūsnis senų fotografijų, sulūžusias kėdes, skylėtus apsiaustus, popierinių gėlių liekanas, spalvotus kinietiškus žibintus, senus arbatinukus ir pan. Galingi prožektoriai nušviečia šitą krūvą purpurine, žaižaruojančia spalva, visa scena nusitvieskia ugnies atšvaitais).

MONIKA.

Parnešk man sniego

Iš kalnų,

Paties balčiausio,

Nelytėto sniego.

Pridėk

Prie degančios kaktos

Ir apkabink,

Prispausk mane tvirtai

Kaip antspaudą.

Ir būsim viens kitu

Paženklinti per amžius

Parnešk man sniego

Iš kalnų,

Aš išbučiuosiu tavo

Drėgnus delnus

Ir atsigersiu

Tyrojo vandens.

CHORAS.

Ugnie.

Taurioji ugnie.

Išlaižyk atminties juodą skliautą.

Nuskaidrinki širdis.

Tegul liepsnos apvalo

Nuo pykčio.

Nuo melo.

Raudona,

Raudona

Spalva

Ir meilės alsavimu

Karštu

Tu nutvieski veidus!
Nenumirki, ugnie!
Nenumirki, ugnie!
Tegul gaudžia, triumfuoja
Gaivalinga
Tavo
Giesmė!
Paženklinti per amžius.
Parnešk man sniego
Iš kalnų,
Aš išbučiuosiu tavo
Drėgnus delnus
Ir atsigersiu tyrojo vandens.

CHORAS.

Ugnie,
Taurioji ugnie,
Išlaužyk atminties juodą skliautą,
Nuskaidrinki širdis,
Tegu liepsnos apvalo
Nuo baimės,
Nuo pykčio,
Nuo melo.

Raudona,
Raudona
Spalva
Ir meilės alsavimu karštu
Tu nutvieski veidus!

Nenumirki, ugnie!
Nenumirki, ugnie!
Tegu gaudžia, triumfuoja
Gaivalinga
Tavo
giesmė!

JULIUS.

Ištryškęs pumpuru
Kaip keršto kraujo pliūpsnis,
Gyvenimą, tu toks vienintelis ir tikras.
Ir aš gimstu iš naujo.

Tik vieną kartą
Tai gali pajusti.
Pasaulis girtas
Sverdėja iš meilės,
Toks atlaidus visiems ir geras...

CHORAS.

Ugnie,
Taurioji ugnie,
Išlaižyk atminties
Juodą skliautą,
Nuskaidrinki širdis,
Sudegink melą, neapykantą,
Pyktį,
Ir švarius mus paliki!

Raudona,
Raudona
Spalva
Ir meilės
Alsavimu
Tu nutvieski veidus!

Nenumirki, ugnie!
Nenumirki, ugnie!
Tegu gaudžia,
Triumfuoja
Gaivalinga
Tavo
giesmė!

10. /Scenovaizdis tas pats./

MONIKA. Ar tau graži šita suknelė?

JULIUS. Tu visada graži.

MONIKA. Aš klausiu, ar suknelė tau patinka?

JULIUS. Atrodai tarsi karalienė...

MONIKA. Žinau, kad aš dabar bjauri... Bet, pakentėk, nedaug beliko laukti... Ir būsiu vėl lengva, liekna ir vėl galėsime džiaugtis viens kitu... Ar tu dar tebemyli mane tokią?

JULIUS. Kiekvienas metų laikas man gražus (*Pamoja ranka atsisveikindamas ir išeina. Pasirodo choras.*)

CHORAS.

Sukasi spalvoti svajonių malūnai!
Skamba virš miesto stikliniai varpeliai
Gyvenimo kuinas
Ramiai sau kramsnoja avižas
O štai ir vežikas!

/Pasirodo Rolandas./

Baltom pirštinitėm,
Rūstus ir nepermalduojamas
Kaip likimo paragrafas:
„Išdažysiu aš juodai
Tavo rankas,
Tavo plaukus,
Tavo akis,
Tavo lūpas!..”

/Pelenų rytas! Pelenų rytas!//

Dar skamba stikliniai varpeliai virš miesto,
Tilindžiuodami džiaugsmo giesmele,
O tu jau maldauji
Ir veltui prašai:
„Atitolink, atitolink
Šitą taurę nuo manęs,
„Atitolink, atitolink
Skausmo ir kančių marias...”

/Pelenų rytas! Pelenų rytas!//

MONIKA. (*Rolandui*). Iš kur atsiradai... vaiduokli?

ROLANDAS. Tu netikėjai, kad iš pelenų pakilsiu?

MONIKA. Sakyk, ko reikia iš manęs?

ROLANDAS. Pasiūlytum bent atsisėsti...

MONIKA. Nesiūlysiu... Sakyk trumpai ir tiesiai

ROLANDAS. Netrukus tu gimdysi... Galvokim blaiviai... Gimdysi mano vaiką! Iš šito ryžto – neįmanoma nutraukti! Aš netikiu išsigalvota jūsų laime!.. Vedybomis iš nuoskaudos ar pykčio.

MONIKA. Išeik.

ROLANDAS. Mane iš proto varo tuštuma. Jau savo kambario imu bijoti, iš miego šoku... prakaito išpiltas... Dar galima kažką pakeisti, Monika!

MONIKA. Tu jau seniai manęs nemyli. Tu lošėjas...

ROLANDAS. Jei reikia tau įrodymų... (*Šaukia*). Galiu nukąst sau ranką!

MONIKA. Tikiu... Nes tu nenori pralaimėti... Bet kokia kaina! Prie savo grobio braunies kaip žvėris... Kokia tragedija. Tu netekai žaisliuko! Išeik, prašau, kol dar negrižo Julius.

ROLANDAS. Mačiau jį gatvėje... Palauksiu...

MONIKA. Jei bent šiek tiek mane gerbi... Pasigailėk bent mano vaiko.

ROLANDAS. Dėl mūsų vaiko aš ir atvykau...

/Pasirodo Julius, stumdamas naują vaikišką vežimėlį, apstulbęs sustoja ir žiūri į juos abu./

JULIUS. Štai vežimėlį nupirkau... dailus, ar ne? Taip supasi minkštai ant keturių spyruoklių...

MONIKA. (*Šaukia*). Išvyki šitą žmogų, Juliau!

JULIUS. (*Pasisuka į Moniką*). Kodėl jis čia?!

MONIKA. Tu jo geriau paklausk!

/Julius ryžtingai žengia prie Rolando, tas sustabdo jį ranka./

ROLANDAS. Aš pasakysiu. Truputį kantrybės. Man nesvarbu, kaip jūs gyvenot lygi šiolei. Bet Monika netrukus pagimdys – visi mes žinom, kieno tas vaikas. Ir jeigu kam dar kyla abejonių (*pasisuka į Juliu*) galiu patikslinti faktus. Štai popierius, pieštukas... paskaičiuokim.

MONIKA. Dėl dievo meilės, liaukis!

ROLANDAS. Gerai... (*Užverčia bloknotą, įsikiša pieštuką*). Gims kūdikis. Jus jį auginsit. Galiu užtikrinti iš anksto, jįsai žinos, kas jo tikrasis tėvas. Gėrėsitės jo veiduku, akytėmis, plaukais, ir vėl aš būsiu jūsų tarpe. Jūs imsite nekęsti vienas kito. Gal norite apgauti gamtą? Dar niekam šito nepavyko (*Juliui*). Ir jeigu jūs protingas ir kilnus žmogus, ir norit ją matyt laimingą, tai leiskit Monikai nuspręsti pačiai.

/Ilga pauzė/

JULIUS. (*Monikai*) Kodėl tyli?

/Monika pripuola prie Juliaus, purto jį./

MONIKA. Ak, nežiūrėk taip, Juliau!.. Ir tavo veidas toks baisus! Aš jau seniai, seniai... nusprendžiau!

JULIUS. Kaip pavargau... nuo judviejų nepasibaigiančių istorijų... Bent kartą padaryk, kad jo nebūtų... Visai nebūt, nes galiu užmušti...

MONIKA. Dalinatės mane kaip daiktą... Net paprastas kaimietis niekadods... Turėkit proto, aš gi laukiu vaiko! Kaip aš nekenčiu jūsų abiejų!

/Monika rauda, Julius krūpteli, kaip lunatikas kažko ieško savo kišenėse, išsitraukia peilį, lėtai atlenkia jį ir pamažu artinasi prie Rolando. Pasigirsta šiurpus, pratisas Monikos klyksmas. Monika susmunka ant grindų, blaškosi susiėmusi juosmenį. Julius išmeta peilį ir šoka prie Monikos./

MONIKA. Juliau... Juliau... Kur tu esi?.. Labai labai man skauda...

/Rolandas išblyškęs tebestovi vietoje. Julius pakelia Moniką ant rankų ir išbėga su ja iš scenos. Gėsta šviesos. Choras pamažu leidžiasi į žiūrovų salę. Prožektorius apšviečia kastuvus ir virves, sumestus prie rampos. Pasigirsta gedulinga muzika./

11. */Choras pasiima kastuvus, virves, neskubėdamas grįžta į sceną. Išsirikiuoja į eilę, kiekvienas laikydamas kastuvą./*

CHORAS.

Tai kodėl neužgeso saulė?
 Kodėl nesugriuvo bokštai?
 Kodėl nesprogo dangus?
 Juk mirė, mirė žmogus!
 Ir žemėm užpilė;

Varveklių skonį burnoj,
Vaikystės geltonus drugelius,
Šešėlius baugius,
Nuo krosnyje traškančių malkų,
Pabėgti nespėjusias stirnas
Nuo tavo vilnonio megztuko,
Ir meilės žodžius
Droviai tariančias lūpas –
Visą šviesų ir tyrą pasaulį
Mieloj, dar mergaitiškoj tavo galvutėj.
Tai kodėl nesugriuvo bokštai?
Kodėl nesprogo dangus?..

/Julius sėdi scenos vidury krėse. Pasirodo Rolandas su vainiku, sustoja už jo nugaros./

ROLANDAS. Aš noriu atsiimti savo vaiką!

JULIUS. Mažytė mano Monika?

ROLANDAS. Mergaitė?.. Jau turi vardą?.. Ir aš taip būčiau pavadinęs.

JULIUS. Man nuspėjaut... Vėl atėjai pareikšti savo teisių? Dabar... kai Monika po žemėm... Ne, ne vaiko tau neatiduosiu! Jau vieną kartą jo atsisaiki... Kodėl neatsisaikius antrą trečią kartą...? Ir įsikalk gerai: ne tavo šitas vaikas!

ROLANDAS. Gražink mergaitę... dabar, kai Monikos nebėr... jau galima... juk būtina atleisti viens kitam.

JULIUS. Atleisti?! Monikos žudikui?!

ROLANDAS. *(Pasisuka į chorą)*. Jus girdit?.. Aš – žudikas?! Bet juk nekaltas niekas dėl Monikos mirties! Nei tu, nei aš!.. O gal visuomenė ir papročiai? Jei tu įtūžęs ant pasaulio, gali apkaltinti visus...

JULIUS. O ne... Tik tu ją nužudei.

ROLANDAS. Jei šitaip – teiskite mane... Kur budelis, teisėjas, prokuroras?.. Gal tu jais apsišauksi? Jau net tada, stoty, norėjai būt teisėju... O rezultatas? Monikos mirtis.

JULIUS. Sakyk, kodėl jinai turėjo mirti? Tą rytą mes ilgai miegojom... Ir tarė per miegus: kaip gera kartais pasilepinti!.. Paskui šukavo plaukus... atsimeņu pakelta plona ranka... rankovė smuko lig peties... Ir buvo dieviškai ramu... Gal nuo baltos šviesos kambaryje. Gal nuo jos rankų *(atsigręžia į Rolandą, pakyla iš krėslų)*. Tavęs nebuvo niekur! Nei danguje, nei žemėj! Ir kažkodėl staiga atsiradai kaip angelas blyškiu esesininko veidu... Dabar tau reikia alibi – švelnaus, nekalto kūdikio ant rankų... Kad ir kitiems, ir sau teismus atrodytum. Ne, šito alibi negausi!

ROLANDAS. Na, ką gi... manai, kad vešiuosiuos kaltę lyg kuprą ant pečių? Tu man tiktai padėjai!.. Dabar aš nieko neturiu. Nei Monikos, nei vaiko. Dėkoju tau. Aš laisvas. *(Rolandas sėdasi į krėslą)*. Užtenka sentimentų! Ir nesipainiok geriau po kojom... ramiai ir šaltakraujiškai suminsiu! Išplėšiu iš gyvenimo, kas man priklauso... ir net daugiau!.. Niekas nepasmerks, tiktai sakys: stiprus žmogus! *(Choras vainikuoja Rolandą laidotuvių vainiku, krėslas lėtai kyla į viršų)*. Kvailiai augins mums svetimus vaikus... Kvailiai klampos per darganą ir purvą, krės tinką, molį minkys ir, maišys batoną... Davai, davai, – sakysiu aš, – tikri šaunuoliai!

JULIUS. Užteks gudraut, Rolandai... Žinau, ne alibi tau reikia, o Monikos mergaitės... tau reikia atsparos: tau reikia šiaudo... Juk šalta ir nyku, kaip reikiant nieko nemylėjus. Tu, aišku, nori išsigelbėt, nes žinai: plėšimas džiaugsmo nesuteiks.. Sušilti prie ugnies, mažyčio šilto padarėlio, nes jau esi lavonas...

/Krėslas nusileidžia. Rolandas piktai nusimeta vainiką nuo kaklo./

ROLANDAS. Paistalai... Tokius reik traiškyt kaip blakes... Dar susitiksime! Ir ne vieną kartą!

JULIUS. Ir aš manau – ne kartą susitiksime. *(Julius paima į rankas automatą, traksteli spyne)*. Tad iki pasimatymo, Rolandai.

/Stambiu planu kelia kartus plyksteli Monikos veidas. Rolandas ir Julius eina iš scenos į priešingas puses./

CHORAS.

Kiekvieną minutę,
Kiekvieną sekundę
Dūžta šarvai,
Apsinuogina širdys:
Kažkas įkala vinį!
Kažkas pasiūlo saldainį...
Ar mokom saugoti ugnį?

Ne torto rausvą žvakutę.
Bet ugnį,
Neleidžiančią sielai rudyti
Ir sočiai,
Patogiai nugrimzti į liūną!

Nenumirki ugnie!
Nenumirki ugnie!
Tegul gaudžia, triumfuoja
Gaivalinga
Tavo
Giesmė!

/Choras išeina. Scena lieka tuščia. Žiūrovų salėje, teatro foje, koridoriuose, drabužinėje aidi skaidrus Monikos muzikinis motyvas, kol iš teatro neišeina paskutinis žiūrovas./